

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **K. M.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 7. 2009, č. j. 33 Cad 186/2008 - 30,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Návrhem ze dne 28. 11. 2008 se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal obnovy řízení ve věci vedené Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 33 Cad 30/2007 (řízení o žalobě proti blíže neurčenému rozhodnutí žalované). Krajský soud v Brně usnesením ze dne 18. 3. 2009, č. j. 33 Cad 186/2008 - 10, tento návrh odmítl. Proti tomuto usnesení žalobce hodlal podat kasační stížnost, požádal proto dne 24. 3. 2009 o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti z řad advokátů, který by kasační stížnost vypracoval.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 15. 5. 2009 návrhu stěžovatele vyhověl a ustanovil mu pro řízení o kasační stížnosti jako zástupkyni JUDr. Jitku Danielovou, advokátku, se sídlem Kvítková 3687, Zlín, a zároveň ji vyzval, aby kasační stížnost ve stanovené lhůtě doplnila. Ustanovená advokátka dne 15. 5. 2009 krajský soud požádala, aby jí lhůtu k doplnění kasační stížnosti prodloužil, neboť se jí podařilo navázat kontakt se stěžovatelem teprve 14. 5. 2009 z důvodu nemoci. Oznámila zároveň soudu, že stěžovatel sám ji nijak nekontaktoval a že údajně podle svých slov o ustanovení zástupkyně nevěděl.

Krajský soud v návaznosti na tuto žádost lhůtu k doplnění (sepsání) kasační stížnosti prodloužil. Dne 15. 6. 2009 však ustanovená zástupkyně stěžovatele adresovala krajskému soudu další přípis, v němž žádala o zproštění právního zastoupení stěžovatele, neboť stěžovatel odmítá jakoukoliv spolupráci (blíže popsala okolnosti tří setkání se stěžovatelem, při nichž vždy stěžovatel konstatoval, že v ustanovenou zástupkyni nemá důvěru). Krajský soud této žádosti vyhověl a ustanovil dne 19. 6. 2009 usnesením č. j. 33 Cad 186/2008 - 28 stěžovateli zástupcem pro řízení o kasační stížnosti advokáta Mgr. Martina Chrásteckého, se sídlem U Sokolovny 121, Zlín.

Ten se proti tomuto ustanovení vymezil podáním, které označil jako „kasační stížnost“, v němž poukázal na to, že byl stěžovateli ustanoven zástupcem již v jiném řízení (vedeném u Okresního soudu ve Zlíně), přičemž stěžovatel v tomto řízení neposkytoval potřebnou součinnost (a navíc šířil nepravdivé a zkreslené informace o průběhu právního zastoupení), pročez byl Mgr. Chrástecký zastupování stěžovatele zproštěn. V současnosti neexistuje mezi ním a stěžovatelem potřebný vzájemný vztah důvěry a spolupráce.

Krajský soud vyhodnotil toto podání ustanoveného zástupce jako žádost o zproštění zastupování. Napadeným usnesením označeným v záhlaví tohoto rozsudku této žádosti vyhověl a Mgr. Chrásteckého povinnosti zastupování stěžovatele zprostil. Zároveň zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti. Tento krok krajský soud zdůvodnil tak, že smyslem povinnosti zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti je zajištění odborné právní pomoci účastníkům v řízení, a tím i ochrany jejich práv. Ustanovil-li soud stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti podle ustanovení § 35 odst. 8 zástupcem advokáta, kterému stěžovatel bez věrohodných a akceptovatelných důvodů jeho nečinnost odůvodňujících neposkytl součinnost potřebnou pro odstranění vad kasační stížnosti, což byl případ již prvně ustanovené zástupkyně, resp. není mezi klientem a zástupcem dána nezbytná míra důvěry (druhdy ustanovený advokát), je dán důvod, aby soud ustanoveného zástupce funkce zprostil a vyzval žalobce, aby si sám zvolil advokáta pro zastupování v řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatel proti tomuto usnesení podal kasační stížnost, v níž namítl, že krajský soud napadeným usnesením znemožnil stěžovateli užít opravného prostředku. Poukázal na to, že ústavně zaručené právo na právní pomoc nemluví o ustanovení advokáta, ale o účinné právní pomoci. Tato účinná právní pomoc je stěžovateli, který je nemajetný a nemůže náklady právního zastoupení nést sám, rozhodnutím krajského soudu upírána. V dalším upřesňujícím podání ze dne 3. 9. 2009 stěžovatel konkretizoval své výhrady vůči oběma ustanoveným advokátům. Pokud jde o JUDr. Danielovou, uvedl, že při konzultaci s ní nabyl dojmu, že zná Ústavu České republiky ještě hůř než on, právní laik, proto jí sdělil, že její zastupování nemá smysl. Pokud jde o Mgr. Chrásteckého, stěžovatel namítl, že kdysi v minulosti při prvním ustanovení (v jiné věci) se mu tohoto advokáta přes opakovanou snahu nepodařilo zastihnout. Od té doby Okresní soud ve Zlíně Mgr. Chrásteckého stěžovateli v jeho jiných věcech stále ustanovuje, načež Mgr. Chrástecký vždy podá návrh na zproštění ustanovení pro ztrátu důvěry a soud mu vyhověl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu z hlediska uplatněných námitek, jakož i ve smyslu ust. § 109 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního

řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a **je-li to třeba k ochraně jeho práv**, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování v takovém případě platí stát. Smyslem tohoto ustanovení je poskytnutí faktické a odborně fundované ochrany práv osobě, která splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a u níž je takové ochrany třeba. Cílem ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. je poskytnout kvalifikovanou právní pomoc rovněž sociálně slabému účastníkovi řízení. Toto ustanovení vychází z logiky, podle které by zákon nemohl splnit svůj účel a byl by diskriminační, kdyby intenzita ochrany závisela na sociálním postavení navrhovatele.

Ustanovení zástupce navrhovateli však není v žádném případě automatickým úkonem soudu, nýbrž úkonem, který vyžaduje také určitou součinnost ze strany navrhovatele, počínaje osvědčením podmínek ve smyslu ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. Jednou z těchto podmínek je osvědčení potřeby zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Formálně vzato, potřeba zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti k ochraně práv účastníka vyplývá z obligatornosti tohoto zastoupení ve smyslu ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. To však neznamená, že by účastník svým jednáním neměl na existenci (resp. trvání) této podmínky žádný vliv. Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval ve svém rozsudku ze dne 23. 3. 2006, č. j. 8 Afs 144/2005 - 137, který ve svém odůvodnění zmínil i krajský soud, aktivita účastníka řízení se v tomto ohledu (splnění podmínky potřebnosti právního zastoupení) nutně musí projevit rovněž v komunikaci s ustanoveným zástupcem; v opačném případě je totiž zastoupení zpravidla zcela bez efektu. Nekomunikuje-li navrhovatel s jemu ustanoveným zástupcem, musí pro to vždy být věrohodné a akceptovatelné důvody takový postup ospravedlňující (srov. Soudní judikatura ve věcech správních 674/2000).

V posuzované věci stěžovatel jako důvod nedostatku komunikace s jemu ustanovenou advokátkou uváděl svůj závěr o nízké kompetenci advokátky v oboru ústavního práva. Tento důvod není akceptovatelnou překážkou komunikace stěžovatele s advokátem, neboť stěžovatel k takovému úsudku neuvádí žádný relevantní podklad, jednak k takovému úsudku není ani kompetentní (jako právní laik může poměřovat možná míru shody vlastní laické představy o právu s představami ustanovené advokátky, těžko však míru shody odborného názoru). Neakceptovatelnost stěžovatelova odmítnutí součinnosti s ustanovenou advokátkou vyplyne zřetelněji při vědomí kontextu, že zástupkyně byla stěžovateli ustanovena pro řízení o kasační stížnosti, v němž bylo nutno kvalifikovaným způsobem odstraňovat nedostatky podání. Krajský soud stanovil k jejich odstranění v souladu s ustanovením § 106 odst. 3 s. ř. s. lhůtu jednoho měsíce, kterou k žádosti ustanoveného právního zástupce v souladu s ustanovením § 106 odst. 3 s. ř. s. prodloužil o další měsíc. Vzhledem k tomu, že jde o lhůtu zákonnou, nikoliv soudcovskou, soud již nemá možnost lhůtu k odstranění vad kasační stížnosti po jejím uplynutí v maximální délce dvou měsíců prodloužit. Již tato nesoučinnost tedy opravňovala k závěru krajského soudu, že potřeba ustanovení zástupce ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s. odpadla, neboť stěžovatel odmítnutím spolupráce s ustanovenou advokátkou účel zastoupení zcela

zmařil. Na tomto závěru pak (za těchto okolností) nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že soudní spis nevypovídá dostatečně o doručení rozhodnutí o ustanovení advokátky stěžovateli.

Vzájemný vztah nedůvěry s Mgr. Chrástecským, který je zřejmý konečně i ze stěžovatelova přípisu, by primárně ani důvodem pro neustanovení advokáta jiného nebyl, nicméně dokresluje stěžovatelův postoj ke spolupráci s ustanovenými zástupci. Každopádně je tento vztah nedůvěry jasným důvodem pro zproštění advokáta od povinnosti účastníka řízení zastupovat.

Za popsaného stavu proto krajský soud nepochybil, jestliže ustanoveného zástupce na jeho žádost zprostil povinnosti zastupovat stěžovatele v řízení o kasační stížnosti. V situaci, kdy se stěžovatel sám svým jednáním, resp. svou nečinností, zbavil možnosti využít služeb ustanoveného zástupce, nečiní postup krajského soudu nezákonným ani skutečnost, že mu nebyl ustanoven advokát další, ač je v řízení o kasační stížnosti podle § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupení advokátem povinné.

Z povahy věci a setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu pak plyne, že v tomto řízení není třeba trvat na zastoupení stěžovatele advokátem.

Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaná měla ve věci úspěch, protože však jde o věc důchodového pojištění, náhradu nákladu řízení jí nelze přiznat.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. října 2009

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu